

Opakování

Q1: Jak rozeznáte substantiva I. a II. deklinace?

Q2: Lze v systému skloňování substantiv I. a II. deklinace najít nějaké podobné rysy?

Q3: Která adjektiva skloňujeme podle I. a která podle II. deklinace?

Q4: Jak bude vypadat genitiv singuláru od spojení *humerus dexter*?

Spojte s předložkou

1. <i>Post</i>	1. <i>fractura radii traumatica</i>
2. <i>Post</i>	2. <i>fractura aperta</i>
3. <i>In</i>	3. <i>scatula magna</i>
4. <i>In</i>	4. <i>lagoena aquae purae</i>
5. <i>Pro</i>	5. <i>pueri et adulti</i>
6. <i>E</i>	6. <i>vestibulum sinistrum</i>
7. <i>Ante</i>	7. <i>fractura fibulae sinistrae aperta</i>
8. <i>Sub</i>	8. <i>tonsilla palatina dextra</i>
9. <i>In</i>	9. <i>arteria nutricia humeri</i>
10. <i>In</i>	10. <i>ostium tubae auditivae</i>
11. <i>Ante</i>	11. <i>ruptura ligamenti lati</i>

Přeložte a vytvořte dané pády

Nová metoda

novus, a, um

Hodný zubař

bonus, a, um

<i>Nom. sg.</i>	methodus nova
<i>Akuz. sg.</i>	methodum novam
<i>Akuz. pl.</i>	methodos novas
<i>Abl. sg.</i>	methodo nova
<i>Gen. pl.</i>	methodorum novarum

<i>Nom. sg.</i>	dentista bonus
<i>Akuz. sg.</i>	dentistam bonum
<i>Akuz. pl.</i>	dentistas bonos
<i>Abl. sg.</i>	dentista bono
<i>Gen. pl.</i>	dentistarum bonorum

Přeložte a vytvořte dané pády

Levá ledvina

Zlomený loketní výběžek

<i>Nom. sg.</i>	nephros sinister
<i>Akuz. sg.</i>	nephron sinistrum
<i>Akuz. pl.</i>	nephros sinistros
<i>Abl. sg.</i>	nephro sinistro
<i>Gen. pl.</i>	nephrorum sinistrorum

<i>Nom. sg.</i>	olecranon fractum
<i>Akuz. sg.</i>	olecranon fractum
<i>Akuz. pl.</i>	olecrana fracta
<i>Abl. sg.</i>	olecrano fracto
<i>Gen. pl.</i>	olecranorum fractorum

III. deklinace: latinská substantiva

Týden 3 (Část 1)

III. deklinace (latinská substantiva)

Charakteristika

- ❖ různá zakončení tvaru nominativu singuláru
- ❖ koncovka *-is* v genitivu singuláru
- ❖ rody substantiv: maskulina, feminina, neutra
 - *abductor, ōris, m.* odtahovač
 - *pelvis, is, f.* pánev
 - *forāmen, inis, n.* otvor
- ❖ v genitivu singuláru dochází u mnohých substantiv III. deklinace k rozšíření kmene!

Slovní základ substantiv III. deklinace

- ❖ koncovky jednotlivých pádů se vždy připojují ke slovnímu základu substantiva
- ❖ u substantiv III. deklinace často není rozpoznatelný v nominativu singuláru

nom. sg.	gen. sg.	slovní základ
regiō	regiōnis	regiōn-
cavitās	cavitātis	cavitāt-

Další příklady:

atlās, antis, m.

atlant-

cortex, icis, m.

cortic-

articulātiō, ōnis, f.

articulātiōn-

femur, oris, n.

femor-

Cvičení: identifikuj kmen substantiva

1. auris, is, f.	➤ AUR-
2. corpus, oris, n.	➤ CORPOR-
3. luxatio, onis, f.	➤ LUXATION-
4. pectus, oris, n.	➤ PECTOR-
5. lac, lactis, n.	➤ LACT-
6. cervix, icis, f.	➤ CERVIC-
7. mater, tris, f.	➤ MATR-
8. paries, etis, m.	➤ PARIET-
9. viscus, eris, n.	➤ VISCER-
10. pes, pedis, m.	➤ PED-
11. os, oris, n.	➤ OR-
12. os, ossis, n.	➤ OSS-

Nejběžnější typy rozšíření kmene (maskulina, feminina)

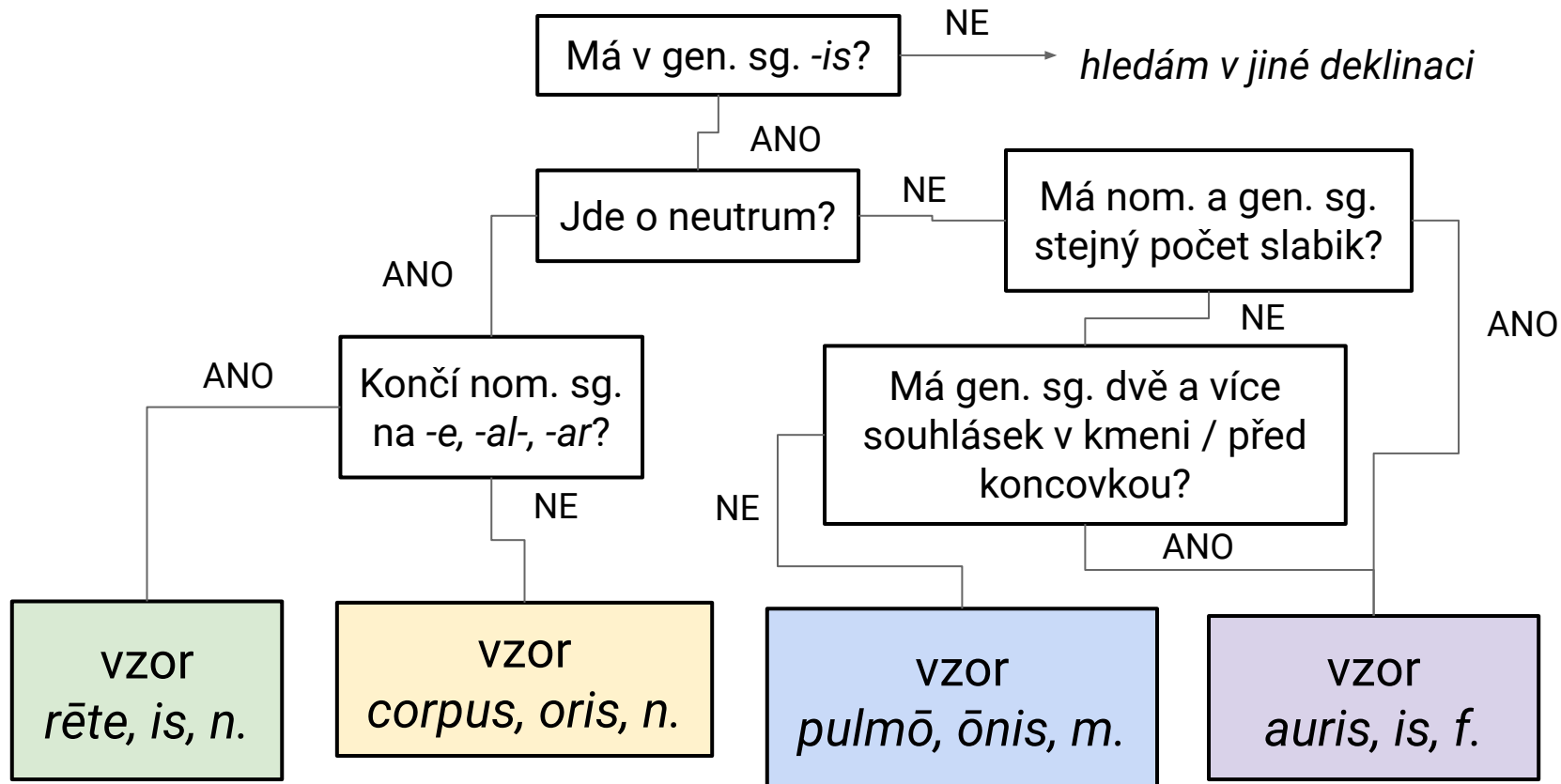
nom.sg.	gen.sg.	příklad
-dō	-dinis	<i>tendō, tendinis, m.</i>
-ēs	-edis -etis	<i>pēs, pedis, m.</i> <i>pariēs, parietis, m.</i>
-ex	-icis	<i>apex, apicis, m.</i>
-ō	-ōnis	<i>pulmō, pulmōnis, m.</i>
-or	-ōris	<i>abductor, abductōris, m.</i>
-iō	-iōnis	<i>regiō, regiōnis, f.</i>
-itās	-itātis	<i>cavitās, cavitātis, f.</i>
-gō	-ginis	<i>margō, marginis, m.</i> <i>cartilāgō, cartilāginis, f.</i>
-īx/ -ix	-īcis/ -icis	<i>cervīx, cervīcis, f.</i> <i>fornix, fornicis, m.</i>

Nejběžnější typy rozšíření kmene (neutra)

nom.sg.	gen.sg.	příklad
-men	-minis	<i>forāmen, forāminis, n.</i>
-us	-eris -oris	<i>latus, lateris, n.</i> <i>corpus, corporis, n.</i>
-ūs	-ūris	<i>crūs, crūris, n.</i>
-ut	-itis	<i>caput, capitis, n.</i>
-ur	-oris	<i>femur, femoris, n.</i>

Vzory latinských substantiv III. deklinace

	maskulina feminina	neutra
i-kmeny	auris, is, f.	rēte, is, n.
souhláskové kmeny	pulmō, ōnis, m.	corpus, oris, n.

Skloňování substantiv III. deklinace: maskulina a feminina

vzory:

auris, is, f. (i-kmeny)

pulmō, ōnis, m. (souhláskové kmeny)

	sg.		pl.	
nom.	aur-is	pulmō	aur-ēs	pulmōn-ēs
gen.	aur-is	pulmōn-is	aur- ium	pulmōn- um
akuz.	aur-em	pulmōn-em	aur-ēs	pulmōn-ēs
abl.	aur-e	pulmōn-e	aur-ibus	pulmōn-ibus

Skloňování substantiv III. deklinace: neutra

vzory: **rēte, is, n.** (i-kmeny) **corpus, oris, n.** (souhláskové kmeny)

	sg.		pl.	
nom.	rēte	corpus	rēt- ia	corpor- a
gen.	rēt-is	corpor-is	rēt- ium	corpor- um
akuz.	rēte	corpus	rēt- ia	corpor- a
abl.	rēt- ī	corpor- e	rēt-ibus	corpor-ibus

Poznámky ke skloňování latinských substantiv III. deklinace

obecná pravidla neuter platí i pro III. deklinaci

- ❖ nominativ a akuzativ má v singuláru i v plurálu vždy shodný tvar
- ❖ nominativ a akuzativ plurálu je vždy zakončen na **-a**

rozdíl ve skloňování mezi vzory

- ❖ *auris, is, f. a pulmō, ōnis, m.:*
 - zakončení genitivu plurálu: **aurium** x **pulmōnum**
- ❖ *rēte, is, n. a corpus, oris, n.:*
 - zakončení ablativu singuláru: **rētī** x **corpore**
 - zakončení nominativu a akuzativu plurálu: **rētia** x **corpora**
 - zakončení genitivu plurálu: **rētium** x **corporum**

Výjimky ve skloňování latinských substantiv III. deklinace

1. substantivum *os, ossis, n.* (vzor *corpus*) má v genitivu plurálu nepravidelný tvar *ossium*

os, ossis, os, osse; ossa, ossium, ossa, ossibus

2. substantivum *vās, vāsis, n.* (vzor *corpus*) se v plurálu skloňuje podle II. deklinace (vzor *sēptum*)

vas, vasis, vas, vase; vasa, vasorum, vasa, vasis

Příklady skloňování

substantivum III. deklinace +
adjektivum I. a II. deklinace

- ❖ *margō*: substantivum III. deklinace, podle vzoru *pulmō*
- ❖ *līber*: adjektivum I. a II. deklinace, podle vzoru *nervus*

	sg.	pl.
nom.	<i>margō līber</i>	<i>marginēs līberī</i>
gen.	<i>marginis līberī</i>	<i>marginum līberōrum</i>
akuz.	<i>marginem līberum</i>	<i>marginēs līberōs</i>
abl.	<i>marginē līberō</i>	<i>marginibus līberīs</i>

Příklady skloňování

substantivum III. deklinace +
adjektivum I. a II. deklinace

- ❖ *auris*: substantivum III. deklinace, vzor
- ❖ *media*: adjektivum I. a II. deklinace, podle vzoru *vēna*

	sg.	pl.
nom.	auris media	aurēs mediae
gen.	auris mediae	aurium mediārum
akuz.	aurem mediam	aurēs mediās
abl.	aure mediā	auribus mediīs

Příklady skloňování

substantivum III. deklinace +
adjektivum I. a II. deklinace

- ❖ *forāmen*: substantivum III. deklinace, podle vzoru *corpus*
- ❖ *nūtrīcium*: adjektivum I. a II. deklinace, podle vzoru *sēptum*

	sg.	pl.
nom.	forāmen nūtrīcium	forāmina nūtrīcia
gen.	forāminis nūtrīciī	forāminum nūtrīciōrum
akuz.	forāmen nūtrīcium	forāmina nūtrīcia
abl.	forāmine nūtrīciō	forāminibus nūtrīciīs